

26 november 2013 dinsdag

'Je ziet een race naar de bodem ontstaan'

BYLINE: Leoné, Theo

HIGHLIGHT: De 22 specialisten die onderzoeker Antonis Megremis van TU Delft aan de tand voelde, noemen vrijwel unaniem abnormaal lage inschrijvingen een kwalijk fenomeen. Het enthousiasme over het contract slaat maar al te vaak om in ergernis en hoge kosten.

De cijfermatige benadering om bij aanbestedingen te bepalen wat abnormaal lage inschrijvingen zijn, voorkomt nauwelijks conflicten. Volgens de Griek Antonis Megremis zijn opdrachtgevers beter af door in de tenderdocumenten nauwkeurig te omschrijven op welke factoren hun voorstellen gewogen worden.

De kosten van grote infraprojecten lopen gemakkelijk uit de hand. "De tunnel in de A4 tussen Delft en Schiedam is geen koopje meer", schreef Cobouw. "ProRail let meer op prijs dan op kwaliteit", kopte NRC Handelsblad. Dikwijls zijn de overschrijdingen een gevolg van het fenomeen abnormale inschrijving, zo wijst het door de TU Delft met een negen gewaarde afstudeeronderzoek van Megremis uit.

De onderzoeker uit Athene studeerde in eigen land af als civiel ingenieur, diende op een radarpost een jaar bij de marine en toog naar Delft om buitenlandse ervaring op te doen. Al snel werd hem een baan aangeboden bij ingenieursbureau Royal Haskoning DHV, waar hij onder de hoede van Jan Reinout Deketh kon pionieren ten behoeve van zijn afstudeeropdracht. Hoe hij bij zijn onderzoek de taalbarrière overwon? Door niet zelf alle - Nederlandstalige - tenderstukken uit te pluizen maar te rade te gaan bij een brede groep van specialisten. "De tenderstukken zijn veelal in het Nederlands. Delen zijn vertrouwelijk. Daarom ben ik overgestapt op plan B en begonnen met een intensieve literatuurstudie. Vervolgens heb ik 22 experts, juristen en kostendeskundigen, ondervraagd over projecten boven de 5 miljoen euro."

Aan tafel zat de Griek met Wim Bossink en Henry Pufe van Rijkswaterstaat, Bob van den Berg van ProRail. Ook nam hij een kijkje in de keuken bij advocaten, diverse ingenieursbureaus en de bouwers Ballast Nedam (Kees Vermeij) en Van Hattum en Blankevoort (Jan Schenk).

"Niemand weet precies wat een abnormaal lage inschrijving is. Daar bestaat geen exacte definitie van", zegt Megremis. "In de periode van de bouwfraude had je te maken met gefixeerde prijzen. Er moest meer transparantie komen. Vooral na het uitbreken van de crisis namen de zeer lage biedingen toe. Je ziet een race naar de bodem ontstaan. Met name door de introductie van geïntegreerde contracten kregen aanbesteders het probleem hoe zij, zonder een door henzelf uitgewerkt ontwerp, kunnen bepalen of ze tegen onacceptabele risico's aanliepen."

Opportunisme

Is de aangeboden prijs wel realistisch? In de tenderperiode signaleert Megremis aan beide zijden opportunisme. "De aanbesteder heeft gescoord met een lage prijs, de aannemer heeft zijn opdracht binnen. De consequenties zie je pas tijdens de bouw of jaren later tijdens de gebruiksfase."

Studiebegeleider Deketh: "Als er een bouwcontract wordt gesloten voor een abnormaal lage prijs is er feest bij het tenderteam. De aannemers hebben de opdracht en de opdrachtgever kan goede sier maken met een ogenschijnlijk mooi aanbestedingsresultaat. Daarna wordt het werk over de muur gegooid naar andere teams, die het project moeten uitvoeren, respectievelijk begeleiden."

De spanning die er door de abnormaal lage inschrijving op het contract staat, wordt vervolgens weer terughandeld of er wordt uiteindelijk minder geleverd dan gecontracteerd."

Megremis: "De experts vinden bijna unaniem dat de huidige praktijk niet goed is voor de projecten. De Europese Commissie besteedt aandacht aan het fenomeen van de abnormaal lage inschrijvingen. Maar legt daarbij het accent op een wiskundige benadering. In acht landen zie je mathematische standaards. Alleen: ze werken niet."

Tackelen

Volgens Megremis moeten aanbidders van werk het probleem van de lage inschrijvingen tackelen in hun eigen tenderdocumenten. Dit zal per project moeten worden aangegeven. "De partijen zullen voorzichtiger worden als voor opvallende afwijkingen, erg lage inschrijvingen, een gedetailleerde verklaring nodig is. De aannemer moet met een aannemelijk verhaal komen anders gaat de opdracht aan hem voorbij."